

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Emmi Närhi

Kulttuuria neuvolaan

Ajatuksia ja ideoita kulttuurin käytöstä neuvolassa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

23.04.2021

Tekijä Otsikko	Emmi Närhi Kulttuuria neuvolaan Ajatuksia ja ideoita kulttuurin käytöstä neuvolassa
Sivumäärä Päiväys	27 sivua + 2 liitettä 23.04.2021
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö
Ohjaaja	Annu Tuovila, MuT
<p>Opinnäytetyössäni tarkastelen Espoossa toimivaa kulttuurineuvolatoimintaa. Tarkoitukseni on esitellä kulttuurineuvolatoimintaa ja selvittää, miten palveluita voitaisiin kehittää mahdollisimman monia lapsiperheitä palvelevaksi kokonaisuudeksi. Esittelen myös omia kehitysideoita, joita voi soveltaa kulttuurineuvolatoimintaan niin Espoossa kuin muualla Suomessa.</p> <p>Opinnäytetyöni perustaksi haastattelin Espoon kulttuurineuvolassa työskentelevää terveydenhoitajaa sekä keräsin aineistoa kahdella kyselyllä. Ensimmäinen kysely on suunnattu espoolaisille lapsiperheille. Toinen kysely on suunnattu jo valmistuneille varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön opiskelijoille. Sen tarkoituksena oli selvittää musiikkipedagogien työskentelyä sosiaali- ja terveysalalla sekä kokemuksia vierailemisesta Espoon kulttuurineuvolassa.</p> <p>Opinnäytetyöni tuloksista käy ilmi, että moniammatillinen yhteistyö kiinnosti espoolaisia lapsiperheitä ja valmistuneita musiikkipedagogeja. Terveydenhoitajan haastattelusta käy ilmi, että kulttuurineuvolatoimintaa toivotaan enemmän saataville myös neuvolan näkökulmasta. Opinnäytetyön lopussa kerron omia kehittämisideoitani kulttuurineuvolaan.</p> <p>Haluan kannustaa opinnäytetyölläni laaja-alaiseen kulttuurin ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten väliseen yhteistyöhön. Näin on mahdollista rakentaa uusia toimintamalleja ja työpaikkoja myös musiikkipedagogeille.</p>	

Avainsanat	Kulttuurineuvola, moniammatillisuus, musiikkipedagogi, lapset, perheet
------------	--

Author(s) Title	Emmi Närhi Arts Integrated Maternity Clinics in Espoo, Finland
Number of Pages Date	27 pages + 2 appendices 23 April 2021
Degree	Bachelor of Music Pedagogy
Degree Programme	Music
Specialisation option	Early Childhood Music Education and Community Music
Supervisor	Annu Tuovila, DMus
<p>This thesis introduces the new concept of Arts Integrated Maternity Clinics based in Espoo, Finland. This report explains how Arts Integrated Maternity Clinics work and suggest how to develop the concept to serve as many families as possible. I introduce some of my own development ideas that can be used in Espoo as well as in other cities in Finland.</p> <p>For my thesis, I interviewed a nurse who works in one of the Arts Integrated Maternity Clinics and conducted two surveys. In the first one, families who live in Espoo answered questions about what kind of cultural services they would be interested in. The other one was targeted at Metropolia graduates of Early Childhood Music Education and Community Music. Its purpose was to find out how many music pedagogies work in the field of social services and health care and if they are interested interprofessional cooperation.</p> <p>The results of my thesis show that Espoo-based families and music pedagogues are interested in cultural services and interprofessional cooperation. The nurse I interviewed said that all kinds of cultural work would be welcome at Maternity Clinics. In the end, I present my own development ideas concerning Arts Integrated Maternity Clinics.</p> <p>With my thesis, I want to encourage cooperation between the culture field and social and health care services. The cooperation makes it possible to find new ways to work and new employment possibilities for music pedagogues.</p>	
Keywords	Maternity clinic, interprofessional cooperation, music pedagogy, arts integration, kids, families

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	2
2.1	Opinnäytetyön kysymykset	4
2.2	Opinnäytetyön aineisto ja työprosessi	5
2.3	Kyselyt	5
2.4	Haastattelun tekeminen	6
3	Kulttuurineuvola	7
3.1	Kulttuurineuvolan toteutus ja sisältö	8
4	Kyselystä ja haastattelusta nousevia ajatuksia	13
5	Minkälaista yhteistyötä kulttuurineuvola edellyttää kulttuurin ja sosiaali- ja terveys alan ammattilaisilta?	15
6	Kulttuurineuvolan kehittäminen	16
6.1	Kulttuurineuvola sosiaalisen median kentällä	17
6.2	Toiminnan monipuolisuus ja säännöllisyys	18
6.3	Musiikkipedagogi toimijana kulttuurineuvolassa	20
6.4	Kulttuurineuvolan mahdollistaminen	21
7	Pohdinta	23
	Lähteet	25
	Liitteet	
	Liite 1. Lapsiperheiden kysely	
	Liite 2. Kysely kulttuurineuvolassa käyneille opiskelijoille	

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä kerron yleisesti kulttuurineuvolasta, tarkastelen Espoon kaupungin kulttuurineuvolatoimintaa sekä pohdin kulttuurineuvolatoimintaan liittyviä kehittämissideoita. Tarkoitukseni on selvittää minkälaisia odotuksia ja tarpeita espoolaisilla lapsiperheillä on liittyen Espoossa toimivaan kulttuurineuvolaan. Haluan myös levittää tietoa siitä, mitä positiivisia vaikutuksia kulttuurineuvolatoiminnalla on. Haluan pohtia, miten musiikkipedagogit voisivat kulttuurineuvolatoiminnan avulla päästä tekemään yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan kanssa. Opiskelen itse tällä hetkellä myös sairaanhoitajaksi, joten tulevaisuudessa haaveilen työskenteleväni moniammatillisessa työyhteisössä. Toivon, että tämän opinnäytetyön avulla pystyn tiivistämään yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan ja kulttuurialan välillä.

Opinnäytetyöni perustuu haastatteluun ja kahteen kyselyyn. Ensimmäinen kysely on suunnattu espoolaisille lapsiperheille ja sen tarkoituksena on selvittää Espoossa toimivan kulttuurineuvolan toimintaa ja saada siihen kehittämissideoita. Toinen kysely on suunnattu jo valmistuneille varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön opiskelijoille, jotka vierailivat opiskeluaikana Espoon kulttuurineuvolassa. Terveystenhoitajan haastattelu on tehty Espoon alueen neuvolassa työskentelevän terveydenhoitajan kanssa, joka työssään näkee kulttuurineuvolatoimintaa.

Sain idean opinnäytetyöhöni keväällä 2020, kun kuulin, että minulla on mahdollisuus päästä mukaan Espoossa toimivan kulttuurineuvolan kehittämiseen. Minua kiinnostaa musiikin potentiaali ja mahdollisuus tukea perheiden elämänlaatua luovien työtapojen avulla. Näitä työtapoja, joista kirjoitan luvussa neljä, on tuotu esille musiikkipedagogiopinnoissani. Haluan opinnäytetyölläni välittää tietoa siitä, mitä kokonaisvaltaisesti vaikuttavaa hyvää taiteellinen ja musikaalinen toiminta antaa ihmisille.

Olen kerännyt tietoa muun muassa opinnäytetöistä, internetartikkeleista ja musiikkikasvatuksen tietokirjoista. Olisi hienoa, että kymmenen vuoden päästä Suomen jokaisessa neuvolassa olisi kulttuurineuvolatoimintaa ja että jokaisen neuvolan henkilökunta tietäisi, miten kulttuurineuvolan kaltaisia työtapoja olisi mahdollista integroida osaksi neuvolan toimintaa. Haluan levittää tietoa myös muille musiikkipedagogeille: tulevaisuudessa työskentely sosiaali- ja terveysalan kanssa voi olla yksi mahdollisuus työllistyä. Toivon voi-

vani välittää tietoisuutta terveydenhoitoalan työntekijöille ja opiskelijoille siitä, mitä kaikkea musiikki ja kulttuuri voi tuoda ihmisen elämään ja miten se voi lisätä merkityksellisyyttä ja luoda hienoja hetkiä niin arkeen kuin juhlaan.

Kulttuurineuvolassa yhdistyvät kaksi asiaa, jotka liittyvät ja kiinnostavat minua tulevien ammattieni puolesta. Olen ajoittain tuskailnut, mitä teen valmistuttuani työkseni ja miten pystyn yhdistämään molemmat opiskelemani alat. Haluaisin luoda niistä omannäköisen työpaikan itselleni. Esimerkiksi kulttuurineuvola on paikka, missä pääsisin työskentelemään lasten, musiikin ja terveyden parissa.

Kävin viime keväänä ystävänpäivänä vierailemassa Uudessa lastensairaalassa musiikkipedagogiopintojeni tiimoilta. Olin siellä opiskelijakollegani ja opettajani Sanna Vuolteenahon kanssa ja toteutimme musiikillisen työpajan päiväosasto Taigan potilaille. Koin tuolloin, että jos työskentelisin samankaltaisella päiväosastolla töissä, minulla olisi mahdollisuus tarjota pienille ja vähän isommillekin potilaille musiikillisia elämyksiä. Näin pystyisin mahdollisesti lievittämään kipua tai pelkoa musiikin keinoin.

Opinnäytetyössäni esittelen kulttuurineuvolaa yleisesti ja kerron sen toiminnasta peilaten sitä varhaisiän musiikkikasvatukseen ja taiteen soveltavan käytön toimintamalleihin ja työtapoihin. Kerron opinnäytetyöni tarkoituksesta ja siitä, miten olen opinnäytetyötäni tehnyt. Lisäksi esittelen kaksi kyselylomaketta ja haastattelulomakkeen ja kokoan yhteen niiden vastauksia. Tämän lisäksi kerron terveydenhoitajan näkökulmia Espoon neuvolan kulttuurineuvolasta ja sen toimivuudesta. Pohdin myös musiikkipedagogin työtä tulevaisuudessa ja sitä, miten musiikkipedagogina voisin lisätä yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan kanssa ja luoda sen myötä uusia työpaikkoja. Lopuksi kerron omia kehitysideitani ja analysoin tekemääni työtä.

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyöni tarkoitus on levittää tietoa kulttuurineuvolasta sekä taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista. Kartoitan opinnäytetyössäni sitä, minkälaisia palveluita espoolaiset perheet haluaisivat saada Espoossa toimivan kulttuurineuvolan kautta. Lisäksi tuon näkökulmia jo valmistuneilta varhaisiän musiikkikasvatukseen ja taiteen soveltavan

käytön opiskelijoilta siihen, ovatko he työskennelleet sosiaali- ja terveysalan kanssa yhteistyössä, ja minkälaista tämä yhteistyö mahdollisesti on ollut. Haluan selvittää opinnäytetyössäni myös sitä, miten neuvolan terveydenhoitaja näkee kulttuurineuvolan toiminnan työskennellessään itse siellä. Selvitän, miten terveydenhoitaja Espoossa lähtisi kehittämään palvelua, jotta se tavoittaisi enemmän ihmisiä.

Toivon lisääväni tietoisuutta siitä, minkä vuoksi musiikki ja kulttuuri voisivat olla osana koko Suomen neuvolajärjestelmää ja muitakin sosiaalipuolen palveluita. Haluan opinnäytetyölläni yhdistää kulttuuri- ja terveysalan ammattilaisia ja välittää ajatuksia siitä, miksi yhteistyö näiden kahden eri ammattikuntien välillä olisi tarpeellista.

Kulttuurineuvolassa musiikkipedagogi voi toteuttaa kulttuurista ja musiikillista koko perhettä osallistavaa tekemistä, johon olisi helppo osallistua iästä huolimatta. Muskarityylinen toiminta voisi olla pohja, jonka perustalle toimintaa voisi kehittää erilaisiin tilanteisiin. Tärkeintä musiikkipedagogille on olla avoimin mielin ja kohdata neuvolassa olevat perheet juuri siinä tilanteessa, missä he ovat. Sen lisäksi tarkoituksena on auttaa perheitä osallistumaan ja luomaan hetki, jota musiikkipedagogi on edesauttamassa omalla ammattitaidollaan.

Musiikkipedagogi voi laulaa ja laulattaa sekä antaa soittimia soitettavaksi ja esimerkiksi johtaa monen ikäisistä lapsista ja heidän vanhemmistaan koostuvaa orkesteria ja kuoroa. Näen tässä yhden mahdollisen toimintatavan musiikkipedagogille toimia kulttuurineuvolassa osana neuvolan suurempaa kollegiota. Tällöin ymmärrys kulttuurisen ja musiikillisen työn tärkeydestä lisääntyisi ja myös neuvolan henkilökunta osaisi välittää sitä asiakkaille.

Osallisuuden, tasa-arvon ja toiveikkuuden lisäämisessä tulevat sosiaaliala ja kulttuuriala lähelle toisiaan, mikä antaa hyvän lähtökohdan rakentaa yhteistyötä. Taiteen ei pitäisi olla pelkästään viriketoimintaa sosiaalialalla. Jotta tältä vältyttäisiin, tulisi kulttuuri – ja taidetoiminnan positiiviset puolet - olla tiedossa työntekijöillä. (Haapoja 2020, 13-14.) Taikusydämen verkkojulkaisussa käy ilmi, että taidetoiminnan toteuttamisen on huomattu edistävän sosiaalista sitoutumista ja sosiaalista pääomaa, jotka lisäävät terveyttä. Esimerkiksi yksinäisyys on terveysriski, joka on yhteydessä mielen sairauksiin. (Taikusydän 2019.)

Haluan reflektoida opinnäytetyöni kautta myös sitä, mitä haluan oppia tämän opinnäytetyön aikana. Tavoitteena on lisätä omaa tietämystäni kulttuurineuvolatoiminnasta, jotta voisin itse viedä toimintaa johonkin neuvolaan Suomessa. Haluan oppia lisää musiikkikasvatuksesta. Se on moneen kohtaan soveltuvaa ja voi tuoda paljon iloa ja positiivisia kokemuksia mukanaan. Tahdon lisätä tietämystäni kulttuurineuvolasta niin paljon, että osaan kertoa neuvolassa työskentelevälle hoitoalan ammattilaiselle, miksi musiikkipedagogi olisi hyvä palkata työskentelemään neuvolaan.

2.1 Opinnäytetyön kysymykset

Opinnäytetyöni kysymys on selvittää, minkälaisesta ohjatusta toiminnasta espoolaiset lapsiperheet ovat kiinnostuneita, mikäli neuvola järjestäisi ohjattua toimintaa. Selvitän, miten kulttuurin ja neuvolan välistä yhteistyötä voisi kehittää ja miten sen pariin saataisiin houkuteltua ihmisiä. Ovatko valmistuneet musiikkipedagogit lähteneet tekemään yhteistyötä sosiaalipuolen kanssa? Tai mitä näkemyksiä terveydenhoitajalla on Espoossa toimivasta kulttuurineuvolasta ja sen kehittämisestä hoitoalan ammattilaisen näkökulmasta? Mitkä olisivat hänen mielestään asioita, joita kannattaa lisätä kulttuurineuvolan toimintaan?

Haluan, että kulttuurineuvola voidaan lähteä kehittämään konseptina oikeaan suuntaan niin Espoossa kuin muuallakin Suomessa. Toivon, että käyttäjän ja palvelutuottajan näkökulmat kohtaavat. Näin kehittäjillä olisi avaimet toimivaan ja mahdollisimman monia perheitä kiinnostavaan konseptiin nimeltä kulttuurineuvola. Kyselyiden ja haastattelun pääosassa on Espoossa toimiva kulttuurineuvola, mutta mielestäni vastauksia voi hyödyntää myös yleisellä tasolla ympäri Suomen.

Ajattelen, että hyödyn kyselyn ja haastattelun vastauksista, jos lähtisin suunnittelemaan toimintaa kulttuurineuvolaan joko Espooseen tai muualle Suomeen. Tietäisin, olisivatko perheet kiinnostuneita toiminnasta ja minkälainen toiminta heitä kiinnostaisi. Onko olemassa reittiä, jota pitkin musiikkipedagogi voi päätyä työskentelemään sosiaalialan kanssa? Pohdin myös, miten jo valmistuneet musiikkipedagogit kokivat työskentelyn sosiaali- ja terveysalalla ja mitä palveluita neuvolan olisi hyvä tuottaa lapsiperheille ja tukea sitä kautta koko perheen hyvinvointia. Pohdin myös tämän työn mahdollisuutta lisätä terveysalan myönteisyyttä kulttuuria kohtaan ja toisin päin.

2.2 Opinnäytetyön aineisto ja työprosessi

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmiksi valitsin haastattelun, kyselyt ja valmiit aineistot. Valmiita tietoaaineistoja olen löytänyt eri tietolähteistä. On ollut hienoa nähdä, miten paljon on jo tutkittu musiikkia ja hyvinvointia yhdessä.

Työprosessi on ollut pitkä ja haastavakin. Hain Espoon kaupungilta tutkimuslupaa tutkimuksen tekemiseen jo syksyllä 2020. Alun perin olisin seurannut syksyllä järjestettyä Musiikkikehtopilottia, joka olisi toteutettu yhteistyössä kulttuurineuvolan kanssa. Pilotin ohjaamisesta olisi vastannut Metropolian varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön yliopettaja, Laura Huhtinen-Hildén. Hakemuksessa täytyi kertoa toiminnasta ja selventää sitä alan aineistoon nojautuen. Laitoin tutkimusluvan liitteeksi terveydenhoitajan haastattelukysymykset sekä lapsiperheille suunnatun kyselyn kysymykset. Muutaman viikon kuluttua hakemuksen täydennyksestä sain sähköpostia Espoon kaupungilta ja tutkimuslupa oli myönnetty opinnäytetyölleni Kulttuuria neuvolaan.

Prosessin toteutus muuttui vallitsevan koronaviruspandemian vuoksi. Pilottia ei voitu toteuttaa syksyllä 2020. Tämän vuoksi teen opinnäytetyöni kyselyiden ja haastattelun perusteella sekä valmiita lähdemateriaaleja hyödyntäen.

2.3 Kyselyt

Kyselyiden tarkoituksena on saada ihmisiltä anonyymisti tietoa liittyen heidän kokemuksiinsa ja kehitysideoihin kulttuurineuvolasta. Laadin kaksi kyselyä, joista toinen välitettiin espoolaisille lapsiperheille Espoon neuvolan Facebook-ryhmän kautta. Lapsiperheille kysely tehtiin Webropolin kautta. Kulttuurineuvolan palvelukoordinaattori Kaisa Koskela välitti laatimani kyselyn Espoossa sijaitsevaan neuvolaan, jossa henkilökuntaan kuuluva työntekijä laati niistä kyselyn. Tämän jälkeen kyselyn linkki julkaistiin neuvolan Facebook-ryhmässä. Sain kyselyn vastaukset PowerPoint-tiedostona, joka sisälsi vastaukset kysymyksiini ilman kenenkään vastaajan henkilötietoja. Kyselystä tehtiin uusintakysely, jolloin sain enemmän tietoa ja materiaalia, joita voin hyödyntää opinnäytetyötä tehdessäni. Ensimmäinen kysely tehtiin tammikuussa 2021 ja uusintakysely saman vuoden helmikuussa.

Toinen kysely toteutettiin jo valmistuneille varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön opiskelijoille. Tämän kyselyn toteuttamisesta vastasin kokonaan itse, ja

tein kyselyn Metropolian e-lomakkeella. Tämä toinenkin kysely välitettiin alumnien Facebook-ryhmän kautta. Kysely julkaistiin tammikuussa 2021. Molempia kyselyjä laatiessani olen saanut apua ja hyviä vinkkejä kulttuurineuvolan palvelukoordinaattorilta Kaisa Koskelalta.

Kyselyjä laatiessa on tärkeää ottaa huomioon kyselylomakkeen kohtuullinen pituus sekä selkeys. Kysymykset on muotoiltava kattavasti, mutta samalla mahdollisimman helppoon ja yksinkertaiseen kysymyksen aseteluun, minkä seurauksena lomakkeeseen vastaus ei aiheuta tuskastumista. (KvantiMOT 2021.) Olen itse kokenut, että liian pitkät kyselyt ovat turhauttavia, joten olen pyrkinyt luomaan tämän opinnäytetyön kyselyistä mahdollisimman selkeät ja nopeasti vastattavat.

2.4 Haastattelun tekeminen

Haastattelin opinnäytetyöhöni Espoon kaupungilla töissä olevaa terveydenhoitajaa, jolta kysyin näkemystä neuvolan ja kulttuuritoiminnan yhdistämisestä ja kehitysideoista. Hänen työpaikallaan on kulttuurineuvolatoimintaa, joten konseptina se on hänelle tuttu. Myös yhteistyö moniammatillisessa tiimissä kiinnostaa minua ja se, miten siihen suhtaudutaan sosiaalialan työkentällä. Haastattelu toteutettiin tammikuussa 2021 etänä Zoom-ohjelman avulla koronatilanteen vuoksi. Haastattelu tallennettiin ja litteroin sen. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, sillä se sisältää suunniteltuja avoimia kysymyksiä. Teemahaastattelu oli tässä tapauksessa hyvä tapa toimia, sillä siinä annetaan tilaa vapaalle ja rennolle keskustelulle, mutta käydään kuitenkin läpi aiemmin suunniteltuja teemoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Haastattelun tärkeimpiä tavoitteita oli saada tietoa Espoossa toimivan kulttuurineuvolan toiminnasta terveydenhoitajan näkökulmasta. Halusin saada tietoa myös siitä, miten palvelua voisi kehittää vielä paremmaksi, jolloin se saavuttaisi enemmän ihmisiä. Tärkeänä huomiona haluaisin mainita sen, että haastattelun myötä myös terveydenhoitajan ajatukset lapsiperheiden tarpeista tulevat kuulluksi. Haastattelusta tulee erityisesti ilmi Espoon kaupungin kulttuurineuvolan näkökulma, mutta mielestäni siitä saa ajatuksia ja näkökulmaa myös yleiseen kulttuurineuvolatoimintaan.

3 Kulttuurineuvola

Kulttuurineuvola on konsepti, joka on käytössä Espoon kaupungissa. Kulttuurineuvolassa kohtaavat espoolaiset lapsiperheet sekä kulttuurialan ammattilaiset ja kirjasto. Toiminta tapahtuu neuvolan odotustilassa, jossa kulttuurialan ammattilaiset kertovat toiminnastaan ja innostavat lapsiperheitä mukaan siihen. He antavat myös piristystä arkeen järjestämällä odotustilassa esimerkiksi musiikkiesityksiä. Toimintaa on järjestetty viidessä Espoon neuvolassa ja ensimmäiset neuvolat ovat olleet mukana jo vuodesta 2012. Neuvolat, joissa järjestetään kulttuurineuvolatoimintaa ovat Espoon Keskuksen neuvola, Kivenlahden neuvola, Kalajärven neuvola, Leppävaaran neuvola ja Ison Omenan neuvola. Kulttuurineuvolan tavoitteena on tukea ja kannustaa perheitä kulttuurin ja taiteen pariin. Se tuo lapsiperheille iloa ja jaksamista arkeen ja ohessa kulttuuritoimijoilla on mahdollisuus kertoa alueen kulttuuritoiminnasta. (Espoon kaupunki 2020.)

On huomioitava, että Espoossa kulttuurineuvola on toiminut ruohonjuuritasolla, sillä se on palvelukoordinaattori Kaisa Koskelan mukaan toteutettu lähes nollabudjetilla. Kulttuurineuvola tarjoaa kaupungin asukkaille henkilökohtaisen ja positiivisen kontaktin sekä lisää Espoon houkuttelevuutta perhemyönteisenä paikkakuntana (Jaranne 2013, 19).

On hienoa, että Espoo on alkanut jo vuonna 2012 kehittämään kulttuurineuvolaa ja välittänyt viestiä Espoon kaupungille, että kulttuurin ja hyvinvoinnin vaikutukset ovat tärkeä asia. On huomioitu, että taidelähtöisten menetelmien kanssa saadaan arkisista kanssakäymisistä tehtyä rikkaampia. Niiden avulla saadaan myös mieli ja aistit herätettyä. (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2019.) Uskon, että monen lapsen neuvolakokemus on ollut mieleenpainuvampi niinä päivinä, kun kulttuuritoimijoita on ollut paikalla.

Haluan uskoa, että kulttuurineuvolan kaltainen palvelumuoto on yleistymässä Suomessa tulevien vuosien aikana. Lisääntynyt tutkimustyö voi myötävaikuttaa siihen, kun taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista tiedetään enemmän. Se taas lisää kiinnostusta ja myönteisyyttä kulttuurineuvolan kaltaista taidetoimintaa kohtaan. Tämä vuoksi tutkimustyön tekeminen on erityisen tärkeää, koska sen avulla pystymme perustelemaan uskottavasti työmme tärkeyttä ja mahdollisesti myös luomaan uusia työpaikkoja. Lastenkulttuurikeskus Verso on käynnistänyt Taideneuvola-toimintaa ja sai apurahan, jonka avulla taidetoimintaa päästiin toteuttamaan kahdeksassa Verson jäsenkunnassa vuoden 2020 aikana. Hankkeen tarkoituksena oli luoda uutta toimintaa neuvolajärjestelmän ja taidekentän yhteistyöhön. (Lasten Kulttuurikeskus Verso 2021.)

Itse koen, että kulttuurineuvola tukee lapsen ja vanhemman välistä suhdetta juuri siinä hetkessä, missä lasta tai vanhempaakin saattaa jännittää tai itkettää. Mikäli paikalla on kulttuuritoimija, joka ohjaa lapsia ja vanhempia yhteiseen toimintaan, saattaa kyseinen hetki ja kohtaaminen olla arjen haasteiden keskellä kamppailevalle perheelle todella tärkeä ja iso asia.

Ajattelen, että kulttuurineuvolasta mahdollisesti opittuihin asioihin olisi mukava palata kotona. Laululeikki, jossa vanhempi laulaa ja vaikkapa piirtää laulaessa lapsen kehoon, on yksi esimerkki siitä, mitä kulttuurineuvolasta voi saada kotiin viemiseksi. Tämänkaltaisen ohjattu toiminta esimerkiksi odotusaulassa voi auttaa lisäämään vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutussuhdetta turvallisessa ympäristössä, ja voi kannustaa yhdessä tekemiseen myös myöhemmin. Musiikkikasvattaja Satu Sopanen toteaa Yle:n artikkelissa, että lapsen kanssa laulaminen ja soittaminen viestivät luottamusta ja turvallisuuden lisääntymistä. Musisoimisen sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset on havainnoitu tärkeäksi lapsen kehitykselle. (Yle 2018.)

Valtioneuvosto on koonnut suosituksen 17.12.2018 taiteen ja kulttuurin toiminnan lisäämisestä ja parantamisesta sosiaali- terveysalalla. Näihin suosituksiin kuuluvilla käytänteillä on tarkoitus lisätä ihmisten hyvinvointia sekä vahvistaa kulttuurin kuuluvuutta laajalaisesti yhteiskunnassa. Maakuntien ja kuntien on tehtävä tavoitteet liittyen kulttuurin ja taidepalveluiden saatavuuteen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.) Juuri tämänkaltaisten suositusten myötä on ajankohtaista levittää tietoa kulttuurineuvolasta ja sen toiminnasta. Tämän kaltaisten suositusten seurauksena kaupungit ja kunnat voisivat innostua aiheesta ja tukea lapsiperheitä omalla paikkakunnallaan.

3.1 Kulttuurineuvolan toteutus ja sisältö

Käytännössä kulttuurineuvolatoiminta Espoossa toimii niin, että palvelukoordinaattori kysyy toimintaan mukaan espoolaisia kulttuuripalvelun tuottajia, jotka rakentavat oman suunnitelman kulttuurineuvolaan. Palveluista tehdään kalenteri, joka julkaistaan Espoon kaupungin nettisivuilla. Neuvolan asiakkaille toiminnasta kertoo värikäs viiri, joka laiteetaan roikkumaan niinä päivinä odotustilaan, kun kulttuuritoimintaa järjestetään. (Nirhamo 2018.) Nyt kulttuurineuvola on ollut tauolla koronaviruksen vuoksi, mutta sen on tarkoitus jatkaa toimintaansa, kun se on mahdollista turvallisesti.

Kirjasto on ollut näkyvässä roolissa kulttuurineuvolan toteutuksessa. Toiminta on ollut kirjavinkkausta, lastenkirjojen ääneen lukemista sekä kirjaston palveluiden kertomista lapsiperheille. Jotkut kirjastot ovat järjestäneet nukketheateritoimintaa, mikä on ollut hyvin suosittua. (Jaranne 2013,11.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön musiikkipedagogiopiskelijat ovat käyneet vierailmassa myös Espoon kulttuurineuvolassa. Opiskelijat olivat soittaneet ja laulaneet opettajan johdolla vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta tukevia lastenlauluja ja -leikkejä, ja samalla kannustaneet perheitä osallistumaan musiikkihetkeen. Opiskelijoiden tavoite oli kannustaa helppojen laululeikkien leikkimiseen myös kotona. Juuri nämä musiikkihetket, jotka toteutettiin kulttuurineuvolassa, olivat saaneet eniten positiivista palautetta sekä henkilökunnan että vierailijoiden puolesta. (Jaranne 2013, 11.)

Muskaritoiminnassa on paljon hyviä puolia. Musiikkileikkikoulussa ryhmä lapsia kokoontuu viikoittain soittamaan, laulamaan ja oppimaan leikin kautta musiikkia. On tärkeää huomioida ryhmämuotoisen toiminnan vaikuttavan positiivisesti lapsen ryhmätyöskentelytaitoihin. Yhteinen musiikkihetki neuvolan aulassa on mielestäni jossain määrin rinnastettavissa muskariin, vaikka siinä on myös paljon poikkeavuuksia. Muskarin ja kulttuurineuvolan suurimmat erot näkyvät siinä, että muskariin kokoontuu tietty ryhmä lapsia ja toiminta etenee vuoden kuluessa. Muskarissa toistuvat yleensä sama alku – ja loppulaulu. Muskarissa lapset oppivat toimimaan ryhmässä ja ovat itse osana ryhmää.

Yhdessä tekeminen vanhemman ja lapsen välillä auttaa luomaan hyvää vuorovaikutussuhdetta ja yhteiset soitto- ja lauluhetket tukevat vuorovaikutussuhteen kehittymistä. Työtapoja musiikilliseen hetkeen kulttuurineuvolassa on paljon, kuten muskaristakin tuttuja laulamista, loruilua, musiikkiliikuntaa, soittamista, musiikin kuuntelua sekä erilaista taideintegraatiota. (Huhtinen-Hildén & Pantsu 2017, 382.) Edellä mainittuja työtapoja voi käyttää, jos suunnittelee toimintaa kulttuurineuvolaan varhaisiän musiikkikasvatuksen näkökulmasta.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tärkeimmät periaatteet ja peruspilarit on vahvistaa lapsen kiinnostusta ja positiivista suhdetta musiikkiin. Yhtenä tärkeimpänä asiana on huomioida lapsilähtöinen, osallisuutta korostava pedagogiikka, sekä se, että toiminta on lapselle mieleistä ja elämyksellistä. Kokonaisvaltaisesti lapsen näkökulmasta ajatellen mus-

kari lisää kokonaisvaltaista kasvua, huomioiden emotionaalisen, sosiaalisen, kognitiivisen ja motorisen kehityksen. (Piispanen 2019, 12.) Omasta näkökulmastani musiikillinen kokemus on ennen kaikkea kehittävä ja antoisa kokemus sekä lapselle ja vanhemmalle ja sen tarkoituksena on kannustaa perheitä musiikin pariin. Aivotutkija Minna Huotilainen toteaa Aivoliiton artikkelissa, että musiikin harrastaminen auttaa aktivoimaan tunteita sekä antaa hyvän tilaisuuden harjoitella tunne-elämää, sekä edesauttaa kielen oppimista (Aivoliitto 2015).

Kulttuurineuvolassa työskentelevän musiikkipedagogin täytyy olla varustautunut erittäin herkillä tuntosarvilla ja ikään kuin tunnustella jokaisen lapsen kohdalla, miten häntä voi lähestyä. Jos tilassa on useita lapsia, täytyy ohjaajan ottaa huomioon jokainen lapsi henkilökohtaisesti ja jakaa huomioita kaikille tasapuolisesti. Myös vanhempia täytyy monesti rohkaista toimintaan mukaan ja kannustaa osallistumaan yhteiseen tekemiseen lapsen kanssa. Musiikkipedagogi tai muu kulttuurineuvossa työskentelevä joutuu silloin kannattelemaan ryhmän tilannetta omalla ammattitaidollaan. Osa vanhemmista voi alkuun myös olla hämmentyneitä siitä, että neuvolan odotusaulassa on ohjattua toimintaa. Musiikillisten taitojen lisäksi varhaisiän musiikkikasvattajalta vaaditaan myös vuorovaikutukseen ja oppimisen tukemiseksi liittyvää ammattitaitoa ja ryhmätilanteiden ymmärrystä (Huhtinen-Hildén 2017, 393.) Ryhmän ohjaaja pystyy läsnäolollaan vaikuttamaan turvallisen, myönteisen ja lämpöisen ilmapiirin muodostumiseen. Ilmapiiri, jossa jokainen voi eläytyä ja ilmaista itseään musiikillisesta taitotasosta riippumatta on tärkeää saada luotua. (Huhtinen-Hildén & Pantsu 2017, 384.)

Kulttuurineuvola vaatii paljon työntekijöiltään, sillä vastassa ovat aina uudet asiakkaat ja lapset. Suunnitelmallisuus ja samassa suhteessa myös improvisointitaidot ovat todella isossa roolissa, sillä kun perheitä ei tunne, ei voi tietää minkälaisesta ohjelmasta he innostuvat. Tämän vuoksi onkin tärkeää osata luopua suunnitelmasta ja ottaa impulsseja suoraan lapsilta ja perheiltä, jotka ovat edessäsi. Lähtisin itse rakentamaan tuokiota käyttäen pohjana tuttuja ja yksinkertaisia laululeikkejä ja musiikkiliikuntaa. Tämä on mielestäni ohjelmaa, johon olisi helppo lähteä mukaan ja mahdollisen laajan ikähaitarin huomioon ottaen olisi lauluihin ja leikkeihin mahdollista tehdä eritasoisia variaatioita.

3.2. Opiskelijoiden kokemuksia kulttuurineuvolasta

Kysyin jo valmistuneilta varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön opiskelijoilta kokemuksia heidän käynnistään kulttuurineuvolassa. Kyselyn tein Metropolian e-lomakkeella (katso liite 1), jonka lähetin opettajalleni Sanna Vuolteenaholle. Opettajani välitti kyselyn niille opiskelijoille, jotka olivat olleet opiskeluaikoina kulttuurineuvolassa vierailulla. Vierailusta oli jo useampi vuosi aikaa ja sain kyselyyn vain neljä vastausta. Vaikka otanta olikin hyvin pieni, antoi se jotain osviittaa siitä, miten asiaa voi tarkastella.

Kaikki neljä vastaajaa kokivat, että vierailu Leppävaaran kulttuurineuvolassa oli mukava ja kolme koki sen olevan myös uusi aluevaltaus. Kysyin kyselyssä, minkälaisen työpajan opiskelijat järjestivät. Kyselystä nousi esille se, että improvisointi oli ollut suuressa roolissa. Mitään selvää tuntisuunnitelmaa heillä ei ollut, vaan enemmänkin oli ollut aikaa kohtaamiselle, hetkessä elämiselle ja musisoinnille. Pehmoleluja oli ollut mukana sillä se voi auttaa musiikkipedagogia kohtaamaan lapsen ja herättämään kiinnostuksen toimintaan. Helppoja laululeikkejä oli käytetty, esimerkiksi Elefanttimarssia oli leikitty ja laulettu kulkueena neuvolan aulassa. Ajattelen itsekkin, että improvisoimalla ja mahdollisesti vanhoja, tuttuja lauluja käyttäen saisi varmasti mukavan vierailun aikaiseksi. Täytyy muistaa, että jokaisella kerralla ovat vastassa eri ihmiset, ja se miten ihmiset reagoivat musisointiin ja lauluihin on hyvin yksilöllistä.

Sain nähtäväksi opettajaltani Sanna Vuolteenaholta materiaaleja, joita opiskelijat olivat jakaneet perheille kulttuurineuvolassa. Jaetut materiaalit olivat olleet musiikkikortteja eri ikäisille lapsille. Kortissa oli ollut laulun sanoja ja vinkkejä, miten musiikkia voi harrastaa kotona. Esimerkiksi vauva- ja taaperoikäisten musiikkikortissa oli loruja ja pienille lapsille suunnattuja lauluja. Leikki-ikäisten lasten musiikkikortissa oli neljävuotiaille lapsille suunnattuja lauluja ja laululeikkejä. Myös soitinrakentamiseen liittyviä vinkkejä oli koottu musiikkikorttiin. Mielestäni tämänkaltaista toimintaa olisi hyvä jatkaa, sillä se voisi kannustaa musiikin harrastamiseen myös kotona.

Kysyin kyselyssä myös, miten vanhemmat ja neuvolan henkilökunta reagoivat vierailuun. Kaikista vastauksista kävi ilmi, että kukaan ei ollut ainakaan pahastunut laulusta ja toiminta oli otettu positiivisesti ja kiitollisena vastaan. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon se, että vaatii todella tarkkoja tuntosarvia havaita se, voiko lasta ja perhettä lähestyä. Peda-

gogina on tärkeää oivaltaa pedagogisen osaamiseen liittyvän monia asioita, kuten aikuisen vuorovaikutusosaaminen, yksilön huomiointi, mahdollisuus osallisuuteen ja sensitiivisyys (Asp 2020, 7). Nämä edellä mainitut asiat ovat tärkeitä ottaa huomioon kulttuuri-neuvolassa työskennellessä.

Kysyin myös, ovatko kyselyyn vastaajat tehneet yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan kanssa. Kolme neljästä jo valmistuneesta opiskelijasta kertoi, että ei ole tehnyt yhteistyötä sosiaalialan kanssa. Tämä kertoo mielestäni sitä, että työskentely musiikkipedagogina sosiaali- ja terveysalalla ei saata olla vielä kovin yleistä. On tulevaisuutta, että musiikkipedagogi työllistyy mahdollisesti muualle kuin perinteisiin musiikkioppilaitoksiin. Tutkimuksissa ja hankkeissa musiikkia on viety esimerkiksi hoivakoteihin. (Lamppu 2014, 14.) Vastanneista yksi kertoi tehneensä yhteistyötä sosiaalialan kanssa. Hän oli toiminut vanhusten kanssa tehdyssä työssä.

Vastanneista kaikki ilmoittivat, että yhteistyö sosiaalialan kanssa kiinnostaa heitä. Vastanneet halusivat tehdä hyvin monipuolista yhteistyötä, mutta vanhusten parissa tehtävä työ nousi yhdeksi näkyväksi teemaksi. Myös mielenterveyspuolen kanssa tehtävään yhteistyöhön löytyi kiinnostusta. Erityisesti työpajojen pitäminen muskarisoittimiston kanssa kiinnosti vastaajia. Toiveina oli myös, että toimintaa voisi suunnitella yhdessä jonkin tietyn yhteistyötahon kanssa, jolloin tarjonta ja kysyntä kohtaisivat. Kaikki vastaajat totesivat, että yhteistyö sosiaalialan kanssa on tulevaisuutta.

Kyselystä nousi esille se, että väestö ikääntyy kovaa vauhtia ja samoin myös muistisairauksien määrä kasvaa. Suomessa yli 70-vuotiaiden määrä on noussut kolmessa vuodessa 100 000 henkilöllä (Väestörakenne 2021). Haasteista esille tuli toiminnan mahdollinen rahoitus, sillä esimerkiksi julkisen puolen kanssa yhteistyön tekeminen vaatii varmasti tiukan näytön palveluiden hyödyllisyydestä. Ehdotuksena musiikillisen työn näkyvyyteen yksi vastaaja mietti opiskelijatyön lisäämistä sosiaali- ja terveysaloilla, jolloin musiikkipedagogin työ voisi tulla hiljalleen tutummaksi esimerkiksi hoivakodeissa tai sairaaloissa.

4 Kyselystä ja haastattelusta nousevia ajatuksia

Terveydenhoitajaa haastatellessani nousi esille se, että kulttuurineuvola antaa lapsiperheille kokemuksia ja esittelee samalla laajaa kulttuuritoimintaa, jota on tarjolla kaupungissa tai kunnassa. Sen kautta lapsilla on mahdollisuus kasvaa ja tutustua kulttuurin laaja-alaiseen kirjoon neuvolan tukemana, mikä on mielestäni hienoa. Kulttuurineuvola tekee lapsiperheiden osalta hienoa kulttuurikasvatusta. Tätä kautta kulttuuritoiminta ei jää vieraaksi niillekään perheille, jotka eivät arjessa osallistu kulttuuritoimintaan. Kulttuurineuvola voisi mahdollistaa toiminnan, jolloin kulttuuritoiminta olisi arkipäiväinen osa lapsiperheiden elämää.

On tietenkin huomioitavaa, että perheellä täytyy olla kiinnostus kulttuuritoimijoita kohtaan, jotta he osallistuvat toimintaan. On myös mahdollista, että tuokion aikana odotusaulassa etäämmällä olevat perheet ovat kuulolla ja seuraavat tilannetta, vaikka eivät itse aktiivisesti osallistuisivatkaan toimintaan. Myös tämänkaltaiselle osallistumiselle on annettava mahdollisuus.

Musiikkipedagogin näkökulmasta kulttuurineuvola tukee lapsiperheiden kokonaisvaltaista taide- ja kulttuurikasvatusta. Se antaa ruohonjuuritasolla selkeän kuvan, mitä kaikkea taide- ja kulttuuritoiminta voi pitää sisällään. Opetus – ja kulttuuriministeriö tekee töitä lastenkulttuuritoiminnan parissa, mikä pitää sisällään niin taide- ja kulttuurikasvatusta kuin kulttuuriperintökasvatustakin. Toiminnalla toteutetaan YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen ja perustuslakiin kirjoitettua oikeutta, johon vedoten jokaisella lapsella on oikeus kulttuuriin ja taiteeseen. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2021.)

Teetin kyselyn espoolaisille lapsiperheille ja kysyin heiltä mielipidettä, olisivatko he innostuneita neuvolan tarjoamasta ilmaisesta ryhmämuotoisesta toiminnasta (katso liite 2). Kysely tehtiin Webropolin kautta. Kaisa Koskela lähetti kyselyn eteenpäin Espoon neuvolan henkilökunnalle, minkä jälkeen se jaettiin Espoon neuvolan Facebook-ryhmään. Kysely päivitettiin kaksi kertaa ja sain siihen kymmenen vastausta.

Ensimmäinen kysymys selvitti, voisivatko lapsiperheet osallistua ilmaiseen ryhmämuotoiseen toimintaan oman neuvolan läheisyydessä. Kaikki vastaajat ilmoittivat, että he voisivat osallistua neuvolan järjestämään ilmaiseen ryhmämuotoiseen toimintaan. On hienoa, että perheet ovat kiinnostuneita kulttuuritoiminnasta ja haluaisivat osallistua neuvolan järjestämään toimintaan. Tähän kysymykseen pystyi vastaamalla joko kyllä tai ei.

Toisena kysymyksenä tiedustelin, minkälaiseen toimintaan perheet mieluiten osallistuisivat. Vaihtoehtoina olivat kuvataiteellinen toiminta, musiikillinen toiminta, satutuokiot, liikunnallinen toiminta tai jokin muu toiminta. Yhdeksän kymmenestä vastaajasta oli sitä mieltä, että musiikki ja liikunnallinen toiminta olisivat mieleisintä toimintaa. Kuusi kymmenestä ajatteli, että satutuokiot olisivat hauskoja, ja viisi vastaaja ilmoitti, että kuvataiteellinen toiminta olisi mukavinta. Oli mielenkiintoista havaita, että musiikillinen ja liikunnallinen toiminta saivat saman verran ääniä, vaikka tässäkin kyselyssä otanta on hyvin pieni. Ehkä ne mielletään vielä niin sanotuksi tutuimmiksi ryhmämuotoisiksi harrastuksiksi, joita voisi harrastaa neuvolan toteuttamana ryhmämuotoisena toimintana.

Kolmantena kysyin, mikä voisi auttaa väsymykseen lapsiperheen arjessa. Liikunta meni tässä musiikin edelle, sillä yhdeksän vastaajista koki, että liikunnasta on eniten apua. Seitsemän vastaajaa koki, että musiikki auttaisi. Tanssista hyötyä tunsivat 6 vastaajaa ja yksi koki, että joku muu toiminta auttaa heitä väsymyksessä. Lisäksi vastausvaihtoehtoisissa oli kuvataidetoiminta, mutta se ei saanut yhtään ääntä.

Neljäs kysymys oli siitä, mistä perheet haluaisivat saada lisää tietoa ryhmätoiminnasta, ja vastaus oli mielestäni hyvin nykyaikainen. Facebook ja Instagram olivat vastaajien mielestä paras paikka ilmoittaa tulevista tapahtumista. Näiden jälkeen seuraavana oli terveydenhoitaja, joka voisi kertoa esimerkiksi lapsen neuvolakäynnillä tulevista tapahtumista. Kaikista vähiten kannatusta sai perinteinen ilmoitustaulu. On huomioitavaa, että vanhemmat ovat nykyään runsain joukoin sosiaalisessa mediassa. Tämä osoittaa sen, että tapahtumista ja aikatauluista olisi hyvä ilmoittaa myös sosiaalisen median kanavia käyttäen.

Sosiaalisessa mediassa postauksia voisi toteuttaa useammin ja kohdistaa vielä muistutuksen edelliselle illalle, jolloin ihmiset muistaisivat sen. Mielestäni perheet saisi tavoitettua kaikista parhaiten siten, että kaikkia kolmea kanavaa hyödynnettäisiin. Terveydenhoitaja mainitsi asiasta, ilmoitustaulua täytettäisiin ja asiasta tiedotettaisiin sosiaalisessa mediassa. En usko, että näiden kaikkien kolmen tiedotuskanavan käyttäminen olisi mitenkään erityisen vaivalloista, vaan ajattelen että ne tukisivat toisiaan aika hyvin ja että niiden kautta tieto saavuttaisi mahdollisimman paljon ihmisiä. Positiiviset kokemukset lähipiirissä lisääisivät kävijöitä. Kun yksi perhe käy kulttuurineuvolassa ja kertoo siitä samassa elämäntilanteessa oleville tutuille, saattavat hekin tulla seuraavalla kerralla

mukaan. Positiiviseksi ongelmaksi tulevaisuudessa voisi muodostua, jos kulttuurineuvolatoimintaan olisi yhtäkkiä paljon perheitä tulossa, jolloin resurssit voisivat olla liian pienet.

5 Minkälaista yhteistyötä kulttuurineuvola edellyttää kulttuurin ja sosiaali- ja terveys alan ammattilaisilta?

Haastattelin opinnäytetyöhöni Espoossa työskentelevää terveydenhoitajaa ja kysyin häneltä terveydenhoitajan näkökulmasta kulttuurin ja neuvolatoiminnan yhdistämisestä. Halusin myös tietää miten kulttuurineuvola voisi palvella tulevaisuudessakin mahdollisimman hyvin. Jos itse lähtisin työskentelemään musiikkipedagogina kulttuurineuvolassa, haluaisin tietää, mitä työyhteisö ajattelee työskentelytavoistani. Olisi mielenkiintoista tietää myös, mitä sosiaali- ja terveysalan työntekijät tietävät musiikin ja kulttuurin positiivisista vaikutuksista. Mielestäni olisi tärkeää, että työkollegiolle pidettäisiin pieni koulutus aiheesta, jolloin myös terveysalan toimijat osaisivat viestiä omille asiakkailleen musiikkipedagogin toiminnasta tarpeeksi selkeästi.

Kysyin ensimmäisenä, mitä hyvää terveydenhoitaja näkee Espoossa toimivassa kulttuurineuvolassa. Hänen mukaansa on hienoa, että lapset oppivat pienestä asti hyödyntämään tarjolla olevaa laajaa kulttuuritarjontaa. Lapsilla on mahdollisuus myös neuvolan tukemana kasvaa kulttuurin pariin, jolloin se ei jäisi vieraaksi, jos perheessä ei harrastettaisi kulttuuritoimintaa. Kysyin myös yhteistyöstä ja sen sujuvuudesta neuvolassa. Aina-kin terveydenhoitajan näkökulmasta se tuntui sujuvan hienosti. Täytyy tietenkin ottaa huomioon, että sain haastattelussa vain yhden sosiaalialalla työskentelevän näkökulman.

Kehittämisideoita kysyessäni kävi ilmi, että toiminnan monipuolisuutta toivottiin kulttuurineuvolaan. Esimerkiksi kirjasto voisi käydä pitämässä satutuokioita kerran viikossa. Muskarityylisestä työpajoista voisi olla myös hyötyä, sillä se voi edesauttaa puhumaan oppimista, karkeamotoriikan kehittymistä ja auttaa oppimista ja muutakin kehittymistä. Kysyin, miten perheet saataisiin mukaan toimintaan ja terveydenhoitaja arveli, että toiminnan laajentamiseen ja tietoisuuden lisäämiseen vaikuttaa se, että toiminnan pitäisi olla kaikille avointa. Myös terveydenhoitajan vastaanotolla asiasta voisi kertoa ja ilmoitustaululle asiasta ilmoittaa. Jos toiminta on kohdistettu jollekin tietylle ryhmälle, toimii kutsukortti hyvänä kutsuna, sillä se on henkilökohtaisempi ja terveydenhoitaja voi antaa sen neuvolakäynnin yhteydessä.

Terveydenhoitaja ajatteli, että jopa viikoittain tapahtuva ryhmämuotoinen toiminta voisi olla hyväksi. Hän nosti esille esimerkiksi odottaville äideille suunnatun toiminnan, jossa saisi kerran viikossa rauhassa pysähtyä keskittyä omaan vauvaan ja jakaa sen hetken muiden samassa tilanteessa olevien ihmisten kanssa. Tämän kaltainen masumuskarin pilottikokeilu oli tehty vuosia sitten varhaisiän musiikkikasvatuksen opiskelijan toimesta, ja se oli ollut todella pidetty konsepti.

Kysyin haastattelun loppuvaiheessa, että olisiko työntekijän mielestä tarpeellista järjestää terveydenhoitajille ja muillekin sosiaalialalla työskenteleville pieni luento siitä, miksi musiikkia ja kulttuuria olisi tärkeää lisätä ja miksi tämän kaltainen toiminta on hyväksi. Sain yksiselitteisen myönteisen vastauksen. Kyseisellä terveysasemalla oli töissä terveydenhoitajia, jotka olivat kouluttautuneet 1980-luvulla ja 2000-luvun taitteessa, jolloin esimerkiksi musiikin ja taiteiden positiivisia vaikutuksia ei vielä hoitoalalla ollut tunnustettu. Haastateltavani kertoi, että hän oli leimautunut viherpiipertäjäksi, kun oli maininnut synnytysohjelmassa musiikin olevan yksi kivunlievityksen keinoista.

Mielestäni yhteistyö, jossa yhdistyy kulttuuri- ja sosiaaliala, vaatii alkuun suhteellisen paljon hyvää pohjatyötä, jotta asia pääsee kehittymään niin, että jotain konkreettista yhteistyötä voi tehdä. Ottaisin itse musiikkipedagogina yhteyttä johonkin neuvolaan ja kertoisin, että olisin innokas tekemään yhteistyötä neuvolan kanssa. Vielä prosessi ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen. Suomessa ei ole vielä sellaisia yleisiä toimintatapoja kulttuurineuvolasta, että kaikki tietäisivät niistä.

Täytyy olla vankka tutkimustieto pohjalla, johon voi nojata ja perustella asian tutkimusten mukaan. Faktatiedot täytyy kertoa selkeästi ja mahdollisesti mainita siitä, mihin kaikkeen taide ja musiikki pystyy ja miksi niiden asioiden tekeminen on hyväksi. Loppujen lopuksi työntekijät osaisivat kertoa asiakkailleen tulevasta toiminnasta ja kertoa tutkimustietoon pohjautuen, minkä takia kulttuurineuvolan kaltainen toiminta toisi lisää iloa elämään ja olisi hyväksi koko perheelle.

6 Kulttuurineuvolan kehittäminen

Tässä luvussa kerron omia ja haastattelun pohjalta nousseita kehitysideoita. Kerron ajatuksistani tulevan musiikkipedagogin ja sairaanhoitajan näkökulmista ja pohdin sitä, miten kulttuurineuvolan kehittäminen tukisi ja palvelisi lapsiperheitä vielä enemmän. Kerron

sosiaalisesta mediasta ja tiedon levittämisestä sen avulla. Pohdin myös, miten musiikki-pedagogi voisi työllistyä kulttuurineuvolassa ja kehittää musiikillista toimintaa eteenpäin niin, että jokainen kulttuurineuvolassa vieraileva henkilö saisi sen kautta päiväänsä hyvää mieltä.

6.1 Kulttuurineuvola sosiaalisen median kentällä

Itse lähtisin kehittämään kulttuurineuvolatoimintaa yleisesti sekä Espoossa että muissa paikkakunnilla niin, että ensimmäisenä laitettaisiin sosiaalisen median viestikanavat kuntoon. Kulttuurineuvolalle voisi tehdä omat Instagram- ja Facebook-tilit, joista jaettaisiin mainoksia neuvolan ilmoitustaululla. Kyseisen tilin perustamista voisi mainostaa neuvolan omilla sosiaalisen median tileillä ja kertoa siellä kulttuurineuvolan toiminnasta. Instagramista hakiessani *#kulttuurineuvola* löytyi yli 100 julkaisua, mutta kaikki olivat eri toimijoiden ja heidän tiliensä päivityksiä. Myöskään Facebookista ei löytynyt omaa kulttuurineuvola-sivustoa, vain muutamia mainintoja löytyi Lasten Kulttuurikeskus Auroran Facebook-sivulta.

Näen mahdollisuutena, että Espoon kulttuurineuvola tekisi rohkeasti omat sosiaaliset mediansa ja päivittäisi niitä suhteellisen tiheään, jolloin seuraajat muistaisivat kyseisen termin ja toiminnan olevan olemassa ja alkaisivat kiinnostua siitä. Kulttuurineuvola voisi esimerkiksi jakaa Instagramiin jokaisesta vierailusta ja lisäksi jakaa Instagramin tarinat-osioon videoita ja kuvia kulttuurineuvolan arjesta ja sitä, miten kulttuurineuvolatoiminta muodostuu ja ketkä toimivat sen takana. Sosiaalisen mediaan voisi jakaa myös tietotärpejä siitä, miksi kulttuurineuvola on hyväksi lapsiperheille ja miksi esimerkiksi musiikkia kannattaa harrastaa lapsen kanssa. Kulttuurineuvola voisi etsiä yhteistyökumppaneita ja arpoa sitä kautta jotakin seuraajilleen, kuten suosittuja lastenlaulukirjoja, lorupusseja, kirjoja tai pääsylippuja kulttuuritapahtumiin.

Mielestäni jokainen kulttuurineuvolassa vieraileva kulttuurivieras voisi tehdä pienen esittelyn itsestään. Samassa esittelyssä hän voisi esitellä soittimensa, kirjansa, taideteoksensa tai muun asian, riippuen miltä alalta vieras tulee. Esittely jaettaisiin sosiaalisen median tileille ja näin perheet voisivat palata päivitysten pariin myös myöhemmin. Ajattelen, että itse musiikkipedagogina voisin kuvata jotakin laululeikkejä ja leikkiohjeita omalla vieraskäynnilläni tai vinkata jotain hyvää materiaalia, jota olen käyttänyt kulttuu-

rineuvolassa. Näin tieto levittyisi laajemmalle ja kulttuurineuvola saisi näkyvyyttä enemmän. Tämän kaltaisessa toiminnassa täytyy ottaa huomioon, että esimerkiksi laululeikkejä jakaessa täytyy olla tekijänoikeusasiat kunnossa.

Tässä vaiheessa ollaan jo siinä pisteessä, että kulttuurineuvolakonsepti tarvitsisi rahaa ja rahoitusta. Kuten aikaisemmin on käynyt ilmi, niin toiminta on tähän mennessä toiminut Espoossa ruohonjuuritasolla lähes nollabudjetilla. Mikäli aloitetaan hankkimaan yhteistyökumppaneita ja järjestämään arvontoja sekä päivittämään sivustoa tiheään, vaatii se aina jonkun työaika ja työstä kuuluu tietenkin saada korvaus. Mutta esimerkiksi Instagram-tilin, Facebook-sivun tai Twitter-tilin perustaminen ei maksa mitään ja näitä sivustoja voisi päivittää aina silloin, kun kulttuurineuvolassa tapahtuu jotakin. Ajattelen, että näitä vinkkejä on mahdollista käyttää niin Espoon kulttuurineuvolan kehittämisesä ja myös muun kulttuurineuvolatoiminnan levittämisessä ympäri Suomen.

Rahoituksesta ja sosiaalisesta mediasta tuli mieleen eräs varhaisiän musiikkikasvatuksen oppitunti, kun opettajani Hanna-Maija Aarnio totesi, että musiikkipedagogien pitää liikkua sosiaalisen median kentillä siellä, missä päättäjätkin ovat. Eli pitäisi saavuttaa henkilöt, jotka päättävät kulttuuriin ja hyvinvointiin suunnatuista rahoista ja rahoituksesta. Hän tarkoitti Twitteriä ja on totta, että sielläkin kannattaa liikkua rohkeasti. Tarkistin myös Twitterin käyttäen *#Kulttuurineuvola* ja sieltä löytyi monta mainintaa, muun muassa museoiden, kirjastojen ja KulttuuriEspoon tilien alta löytyi ainakin mainintoja kulttuurineuvolan toiminnasta.

Uskon, että jos sosiaalisen median puoli olisi näkyvä ja aktiivinen, se lisäisi sekä tietoisuutta että kävijöitä. Myös kulttuurin ilosanoma voisi levitä laajemmalle, ja perheet saisivat sitä kautta myös tiedon alueen kulttuuri-toimijoista. Näin lapsiperheet voisivat mennä harrastamaan, seuraamaan ja osallistumaan kulttuuritapahtumaan kulttuurineuvolan sosiaalisen median kanavien innoittamina.

6.2 Toiminnan monipuolisuus ja säännöllisyys

Espoossa työskentelevän terveydenhoitajan kanssa keskustellessani kävi ilmi se, että toimintaan voisi tuoda enemmän monipuolisuutta ja toimijoita. Olen hänen kanssaan samaa mieltä. Monipuolinen kulttuuritarjonta lisäisi kiinnostavuutta ja toisi näkyvyyttä myös harvemmin esillä oleville kulttuurialan ammattilaisille. Ajattelen itse, että menisin

mielelläni kertomaan ja näyttämään omia tapojani tehdä kulttuuria ja voisin saada kulttuurineuvolan kautta myös uusia ja erilaisia keinoja päästä kertomaan omasta toiminnasta.

Mielestäni olisi hyvä, jos kulttuurineuvolassa kulttuuritoimijaksi olisi haku esimerkiksi syksyisin, jolloin kuka tahansa itsensä kulttuuritoimijaksi kokeva voisi ilmoittautua listalle. Ilmoittautuneista voitaisiin valita seuraavan vuoden kulttuuritoimijat. Tämän perusteella voitaisiin lähteä kartoittamaan ja rakentamaan seuraavan vuoden toimintamallia ja kulttuurikalenteria. Toki haulle tarvitaan näkyvyyttä, ja tätäkin olisi järkevää mainostaa sosiaalisessa mediassa ja lähettää sähköposti alueen taide- ja musiikkialan korkeakouluihin, jolloin tieto leviäisi myös valmistuville opiskelijoille.

On otettava huomioon, että musiikkioppilaitoksesta tai vastaavasta tahosta tuleva henkilö saa varmasti palkan normaaliin tapaan ja kulttuurineuvolavierailu on työaikaan kuuluvaa työtä. Opiskelijoiden kohdalla yksi ajatus voisi olla se, että olisi mahdollisuus valita opintokokonaisuus tai valinnainen kurssi, jossa toteutettaisiin kulttuurineuvolatoimintaa. Tällöin kiinnostuneet voisivat valita kurssin ja toteuttaa opettajan johdolla ohjattua toimintaa, ja opiskelijat saisivat palkan sijasta opintopisteitä. Tätä toimintaahan oli ollut vuosia sitten ja kyselyn vastaajat olivat juuri tämän kaltaisen kurssin tiimoilta vierailleet Espoon kulttuurineuvolassa.

Olisi hienoa, että tulevaisuudessa olisi säännöllistä kulttuurineuvolatoimintaa esimerkiksi kaksi tai kolme kertaa viikossa ja nämä henkilöt saisivat myös korvauksen toiminnasta. Toiminnan säännöllisyys auttaisi siihen, että kulttuurineuvola alkaisi pikkuhiljaa kuulua osaksi terveysaseman neuvolaa. Tämän myötä voisi olla mahdollista kehittää myös enemmän muuta toimintaa kulttuurineuvolan ja neuvolan kanssa. Mahdollisesti päästäisiin tekemään yhteistyötä neuvolan työntekijöiden kanssa jopa yhdessä, esimerkiksi masumuskarin tiimoilta, jossa voisi olla myös neuvolan henkilökuntaa kertomassa ja vastailemassa terveydellisistä näkökulmista odottavien vanhempien kysymyksiin.

Itse ajattelen, että jos toiminta on säännöllistä ja monipuolista, se saa enemmän kiinnostusta kyseistä asiaa kohtaan ja juurruttaisi toiminnan pikkuhiljaa osaksi neuvolajärjestelmää. Tämä seurauksena kulttuurin pariin pääsisivät yhä useammin sellaisetkin perheet ja lapset, joita kulttuuri ei vielä tavoita, jolloin he voisivat innostua osallistumaan toimintaan myös jatkossa tai jopa omalla vapaa-ajalla. Jotta lapsille suunnattua kulttuuria ja

taidetoimintaa olisi olemassa, täytyy alalla toimivien olla aktiivisesti osallisena yhteiskunnallisessa keskustelussa. Verkostoituminen ja yhteistyön tekeminen toisten toimijoiden kuin poliittisten päättäjien kanssa on tärkeää. (Vuolteenaho 2019, 94.)

Kulttuurineuvolatoiminta mahdollistaisi tasa-arvoisen taidekasvatuksen neuvolan kautta kaikille neuvolassa vieraileville perheille. On otettava huomioon, että Suomessa elää vähävaraisia perheitä, joilla ei ole taloudellisesti mahdollista viedä lapsia maksullisen kulttuurikasvatuksen pariin. Kulttuurineuvolan kautta jokainen lapsi saisi kulttuuria elämään.

Parhaimmillaan kulttuurineuvola antaa perheille tilaisuuden nähdä ja kokea kulttuuria osana jokapäiväistä elämää neuvolan odotusaulassa. Se voi innostaa lapsia ja heidän vanhempiaan hakeutumaan kulttuurillisen harrastuksen pariin tai vaan ilahduttaa ja kannustaa perheitä yhteiseen toimintaan neuvolassa. Luova toiminta on palkitsevaa ja se antaa mahdollisuuden leikillisyyteen, iloon, mukavaan yhdessäoloon ja tekemiseen. Luovuus voi tarjota vaihtelua arkeen ja antaa lapsen ja vanhemman erilaiselle vuorovaikutukselle mahdollisuuden. (Karjalainen 2019, 12-13).

6.3 Musiikkipedagogi toimijana kulttuurineuvolassa

Ajattellessani musiikkipedagogeja, erityisesti varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön pääaineen omaavia henkilöitä, näen kulttuurineuvolan mahdollisena paikkana työllistyä. Muskarityylinen toiminta kulttuurineuvolassa toimii hyvin, sitä on päästy kokeilemaan vuosia sitten.

Näen musiikkipedagogina mahdollisuuden työskennellä kulttuurineuvolassa omana persoonana ja mahdollistaa sinne sellaista toimintaa, jonka itse kokee parhaaksi ja itselleen luontevaksi kohdeyleisön tarpeet huomioiden. Instrumenttipedagogi voisi pitää kulttuurineuvolassa soitinesittelyn ja soittaa kappaleita ja lastenlauluja. Hän voisi jopa säveltää lapsien kanssa jonkin kappaleen esimerkiksi sävellysnoppaa tai muita metodeja hyödyntäen, varsinkin jos paikalla on isompia lapsia. Tämän sävellyksen voisi sitten julkaista videon muodossa sosiaalisessa mediassa, sillä harva perhe varmaan pystyy olemaan koko sävellyksen ajan neuvolassa.

Musiikkipedagogina olisi helppo ujuttaa lasten arkeen uusia kappaleita. Jos itse säveltäisi lapsille suunnattuja kappaleita, olisi niitä helppo ottaa käyttöön neuvolassa ja mahdollisesti sitä kautta myydä jopa esimerkiksi laulukirjaa. Itse kokeilisin isompien lasten

kanssa tehdä soitinrakennuspajaa. Nopeasti rakennettavien soitinmateriaalien kanssa jokainen lapsi saisi tehdä jonkin soittimen, jonka voisi viedä kotiin. Esimerkkejä tällaisista soittimista ovat sanomalehdestä tehdyt rytmikapulat tai pilttipurkista rakennettu rytmimuna.

Näkisin hedelmällisenä myös parityöskentelyn tai työskentelyn ryhmässä muiden musiikkipedagogien kanssa. Yksi voisi rakentaa isompien kanssa soittimia, toinen voisi tehdä laululeikkejä jo rakennetuilla soittimilla tai mahdollisesti antaa vauvaperheille lainaksi soittimia tai huiveja. Kolmas henkilö voisi kertoa tulijoille, mikä tapahtuma on menossa. Tämä voisi toimia esimerkiksi musiikkiopiston opettajien kesken ja samalla olisi mahdollista mainostaa kyseisen musiikkiopiston toimintaa ja toimintamalleja. Musiikkiopiston opettajat voisivat myös mainita tulevista konserteista ja siitä, milloin seuraavan kerran voi hakea musiikkiopistoon oppilaaksi. Parina tai ryhmänä työskentely mahdollistaisi myös sen, että kulttuuritapahtuman jälkeen voisi ryhmänä reflektoida tapahtunutta ja päästä kehittämään omaa ja ryhmän toimintaa.

6.4 Kulttuurineuvolan mahdollistaminen

Kulttuurineuvolan rahoitus ja rahoittaminen on haasteellista, varsinkin kun koronaviruspandemia on tuonut vielä lisäongelmia talouteen. Yhtenä haastavana kohtana näen rahoituksen saamisen toimintaan. On mahdollista, että kulttuurineuvola jatkaa toimintaansa pienellä budjetilla pienin askelin, mutta jos toimintaa haluaa laajentaa, tarvittaisiin siihen rahoitusta. Rahoituksen turvin olisi mahdollista saada toimintaan järjestelmällisyyttä ja jatkumoa.

Mikäli kulttuurineuvola palkkaisi kulttuuritoimijan, olisi kulttuuritoimijalla mahdollisuus päästä osaksi neuvolan työyhteisöä ja myös kertoa neuvolan henkilökunnalle siitä, miksi toiminta on kannattavaa ja miten me kulttuuritoimijat ja neuvola voitaisiin edistää neuvolan toimintaa yhdessä. Rahoitusta miettiessä on syytä perustella toiminnan tarpeellisuus ja hyödyt todella tarkasti, jotta voisi olla mahdollista saada rahoittajia mukaan toimintaan.

Itse lähtisin hakemaan apurahaa tämänkaltaisen työn tekemiseen ja ottaisin ehkä kolme tai neljä neuvolaa, joissa tekisin kulttuurineuvolan kaltaista työtä musiikkipedagogina. Tällöin rahoitus olisi turvattu ja voisin kertoa, miksi toiminnan olisi syytä jatkua myös tulevaisuudessa. Yrittäisin päästä tekemään yhteistyötä neuvolan henkilökunnan kanssa,

jolloin tulisin tutuksi heille ja pääsisimme mahdollisesti luomaan jotain hienoa ja lapsiperheille arvokasta toimintaa yhdessä. Työskentelemällä yhdessä sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa pystyisin saamaan selville, miten terveydenhoitajat näkevät työni. Tällaista toimintaa voisi olla esimerkiksi muskaritoiminta niille vauvaperheille, joilla on vaikeaa luoda suhdetta vauvaan tai vanhempi kärsii uupumuksesta tai raskauden jälkeisestä masennuksesta.

Sosiaali- ja terveysalan toimijat osaisivat ottaa kantaa siihen, että jatkuisiko toiminta apurahan jälkeen, koska saisivat varmasti palautetta lapsiperheitä ja osaisivat arvioida työn tärkeyden. Aulatoimintaa ei kannata missään nimessä unohtaa, eikä myöskään kaikille avoimia musiikkipajoja, jotka voisivat toimia neuvolan tiloissa.

Näen itse rahoituksen saamisen haasteena mutta myös kiinnostavana kehityksenä lähteä rakentamaan omaa työpaikkaa ja etsiä oman näköistä tapaa tehdä työtä. Toivon, että tulevaisuudessa minun olisi mahdollista saada sairaanhoitajana mahdollisuus tehdä jossain terveysasemalla töitä niin, että tekisin kolme päivää hoitajana töitä ja kaksi päivää pitäisin muskaria tai muuta ohjattua musiikkitoimintaa musiikkipedagogina. Haaveissani olisi, että työn rahoitus ei olisi ongelma, vaan musiikkitoiminta olisi jo niin arkipäiväistä, että se olisi työnantajalleni selkeä ajatus.

Laura Huhtinen-Hildén kirjoittaa artikkelissaan Kohti luovaa arkea – kulttuurisen vanhus työn mahdollisuuksista ja haasteista, siitä että käytänteiden muuttaminen on monesti hidasta ja vaatii tiiviin yhteistyön lisäksi toimia, joilla on sama päämäärä. Uusiin ratkaisuihin pääseminen voi vaatia sitä, että tuttuja käytänteitä ja rakenteita tarkastellaan kriittisesti. Huhtinen-Hildén mainitsee, että moniammatillinen yhteistyö voi tarkoittaa myös uudenaikaisen toimintakulttuurin muovautumista, joka parhaimmillaan voi tuoda monta uutta näkökulmaa parempaan arkeen ja rikastuttaa ihmisten elämää. Mielestäni artikkelia voi katsoa lisäksi kulttuurineuvolan kehittämisen näkökulmasta, sillä myös kulttuurineuvola on muutoksen edessä samoin kuin vanhuspuolella tehtävä kulttuurinen työ. (Huhtinen-Hildén 2021.)

Rahoituksen mahdollistaminen julkiselta puolelta vaatii varmasti vielä monia vuosia aikaa sekä lisäksi tiiviin yhteistyön jonkin yhteistyötahon kanssa. Toivon, että jossain vaiheessa rahoituksen saaminen myös julkiselta puolelta olisi helpompaa ja sen seurauksena suomalaisissa neuvoloissa olisi töissä kulttuuritoimijoita.

7 Pohdinta

Tätä opinnäytetyötä kirjoittaessani ja tehdessäni olen ajatellut lukijoita, joita toivon olevan niin kulttuuri- kuin sosiaali- ja terveydenhoitoalalta. Toivon, että olen opinnäytetyölläni voinut mahdollistaa uusia näkökulmia alojen työkentällä tapahtuviin asioihin. Tarkoitukseni on ollut kirjoittaa hyvin maanläheisesti, niin että mahdollisimman moni eri alalla työskentelevä voisi saada tästä työstä irti uusia ajatuksia ja ideoita.

Työskennellessäni yhteistyössä Espoon kulttuurineuvolan kanssa minun täytyi ottaa huomioon eettisiä asioita ja hakea tutkimuslupaa tälle työlle. Sain hyvää oppia tulevaisuutta ajatellen, jos haen joskus uudelleen tutkimuslupaa vastaavanlaiseen toimintaan. Ajatuksissani viime keväänä tämän opinnäytetyön toiminta ja toteutus olisi ollut hyvin erilaista, mutta koen, että olen saanut poikkeustilanteessa myös opinnäytetyön aikaiseksi ja paljon ajatuksia ja ideoita siihen, miten kulttuurineuvolan toimintaa voisi kehittää eteenpäin.

Koen, että työni on ollut ajankohtainen, sillä muskari- ja muun taidetoiminnan kaltaiset positiiviset vaikutukset nousevat koko ajan enemmän tietoisuuteen. Vanhemmat ovat nykyään valveutuneita sen suhteen, mitä he haluavat lastensa harrastavan ja ottavat huomioon monia vaihtoehtoja. Perheet ovat avoimia uusille, ajankohtaisille toimintamalleille. Neuvolan kaltaisessa toimintapaikassa, jolla on pitkät perinteet suomalaisten perheiden hyvinvoinnissa, on mielestäni hyvä pohja lähteä rakentamaan kulttuuritoimintaa. Neuvola toimintapaikkana voi antaa perheille luottamusta myös kulttuuritoimintaan.

Kokonaisuutena opinnäytetyön tekeminen on ollut opettavainen ja myös haastava projekti. Tämän työn tiimoilta olen päässyt sukeltamaan syvälle toimintamalliin, joka voisi olla tulevaisuuteni työpaikka joiltain osin. Olen päässyt tutkimaan varhaisiän musiikkikasvatuksen työtapoja sekä monia tapoja toteuttaa sitä. Olen kokenut monia onnistumisen ja oivallusten hetkiä opinnäytetyön parissa, ja ne ovat varmasti syventäneet omaa ammatillistani toimintaa musiikkipedagogina. Monien haasteiden ja koettelemusten seurauksena koen kuitenkin saaneeni tästä opinnäytetyöstä paljon irti oman tulevaisuuden ammattieni ja niiden yhdistämisen näkökulmasta.

Uskon, että tehdessäni tätä työtä olen oivaltanut tapoja, joiden avulla voin yhdistää tulevaisuudessa ammattejani. Olen huomannut, että osaamistani yhteen niveltävän työpaikan saaminen voi viedä aikaa, mutta ajattelen sen olevan kuitenkin mahdollista. Olen

saanut tämän opinnäytetyön avulla kahta ammattiani lähemmäksi toisiaan omassa päässäni, mikä on mielestäni hienoa. Olen alkanut nähdä mahdollisuuksia ja kehittämideoita omaa tulevaisuuden työpaikkaa ajatellen. Voisi sanoa, että olen saanut kerättyä ammatilliseen reppuuni hyviä vinkkejä ja oivalluksia sitä tulevaisuutta ajatellen, jolloin olen sekä musiikkipedagogi että sairaanhoitaja.

Alussa pohtimiani asioita tulee pitkin opinnäytetyötä ilmi. Kulttuuritoimija tukee lapsiperheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kannustaa perheitä kulttuurin ja taiteiden pariin lapsille suunnatuilla toimintatavoilla. Mietin myös sitä, miten musiikkipedagogit löytävät neuvoloihin töihin. Mielestäni vastaus vaatii työtä yleisellä tasolla, sekä myös sitä, että me musiikkipedagogit olemme itse rohkeasti asian kanssa tekemisissä. Toivon, että yhteiskunnan rakenteet muuttuvat siltä osin, että julkisella puolella nähdään kannattavaksi palkata esimerkiksi musiikkipedagogeja sosiaali- ja terveystalouden työpaikkoihin.

Kyselyiden otanta oli hyvin pieni. Lapsiperheiden kyselyn olisi voinut tehdä laajemmalle määrälle, esimerkiksi koko pääkaupunkiseudulle. Myös jo valmistuneiden musiikkipedagogien kyselyyn vastaajien määrä oli pieni ja se antoi vain neljän vastaajan kokemuksen monialaisen yhteistyön tekemisestä. Kokonaiskuva olisi voinut olla hyvin erilainen, jos kyselyissä olisi ollut enemmän vastaajia, jolloin näkökulmia olisi tullut enemmän. Vielä syksyllä 2020 ajattelin, että olisin seurannut Musiikkikehtopilottia, joka olisi antanut konkreettisen näkökulman minulle siitä, miten moniammatillista yhteistyötä voisi tehdä musiikkipedagogina. Tämä ei kuitenkaan pandemian takia toteutunut.

Terveystaloudenhoitaja kertoi, että kulttuurineuvolan toiminta on ollut hyvää ja onnistunutta ja toivoi lisää monipuolista ohjelmaa neuvolaan. Kulttuurin ja sosiaalialan yhteistyötä täytyy sinnikkäästi lisätä ja sen hyödyistä on syytä puhua riittävästi. Espoolaiset lapsiperheet osallistuisivat innokkaasti neuvolan läheisyydessä tapahtuvaan toimintaan, erityisesti musiikilliset ja liikunnalliset toiminnot olisivat suosittuja. Kulttuurineuvolan tärkeimpinä kehitysideoina näen itse riittävän hyvän tiedottamisen sekä panostamisen monipuoliseen toimintaan siltä osin kuin se on nykyisten resurssien puitteissa mahdollista.

Toivon, että me musiikkipedagogit ja terveystaloudenhoitoalan ihmiset olemme avoimin mielin ottamassa uusia toimintamalleja käyttöön omilla työpaikoillamme ja näemme niissä mahdollisuuksia tukea perheiden hyvinvointia.

Lähteet

Aivoliitto. 2015. Musiikkiharrastus on lapsen aivoille leikkikenttä ja kuntosali. Luettu 13.3.2021 <https://www.aivoliitto.fi/verraton/artikkelit/musiikkiharrastus-on-lapsen-ai-voille-leikkikentta-ja-kuntosali/>

Asp, T. 2020. Lapsen kohtaaminen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö AMK, Lappeenrannan ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/340382/Asp_Taru.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Espoon kaupunki. 2020. Kulttuurineuvola.
Luettu 18.8.2020. <https://www.espoo.fi/kulttuurineuvola>

Findikaattori, 2020. Väestön ikärakenne. Viimeksi päivitetty 24.3.2020.
<https://findikaattori.fi/fi/14>

Haapoja, M. 2020. Moniammatillisesti tuotettu kulttuurihyvinvointi sosiaalialalla. Opinnäytetyö AMK, Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Luettu 16.1.2021
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/334469/Haapoja_Miisa-Maria.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Huhtinen-Hildén, L. 2017. Elävänä hetkessä – suunnitelmallisuus ja pedagoginen improvisointi. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen & I. Ruokonen (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa-käsikirja. Classicus, 386-406.

Huhtinen-Hildén, L. 2021. Kohti luovaa arkea -kulttuurisen vanhustyön mahdollisuuksista ja kehittämishaasteista. Julkaisussa Kulttuurisen vanhustyön kolmijako: tahto, toiminta ja teoria. Osaattori-Hanke, 8-21.

Huhtinen-Hildén, L & A L Karjalainen. 2019. Luova toiminta siltana itsen, toisiin ja osallisuuteen. Teoksessa A L Karjalainen (toim.) Luovan toiminnan työtavat, käsikirja sosiaali- ja terveysalalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 7-12.

Huhtinen-Hildén, L & Pantsu, L. Mitä tehdään, mitä tehdään pikkuinen Sanni? -Musiikitoiminnan suunnittelun suuntaviivoja. Teoksessa A. Lindeberg-Piironen & I. Ruokonen (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa-käsikirja. Classicus, 379-387.

Jaranne, M. 2013. Kulttuurineuvola iloa lapsiperheen arkeen. Opinnäytetyö AMK, Metropolia ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/65989/Jaranne%20Marjaana.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Karjalainen, A L (toim.). 2019. Luovan toiminnan työtavat. Käsikirja sosiaali- ja terveysalalle. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Kulttuurisen vanhustyön kolmijako: tahto, toiminta ja teoria. Luettu 31.3.2021

file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/Tahtoa_toimintaa_Osaattori-1.pdf

KvantiMOTV. Menetelmäopetuksen tietovaranto kyselylomakkeen laatiminen. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu 16.1.2021

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus>

Lamppu, M. 2014. Musiikkipedagogi – yhteyden luoja. Opinnäytetyö YAMK, Metropolia ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79316/MUSIIKKIPEDAGOGI%20-%20YHTEYDEN%20LUOJA_Lamppu_Minna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nirhamo, M. 2018. Kulttuurineuvolasta kuuluu? Blogi 29.10.2018.

Luettu 20.8.2020

<http://kutuyamk18.blogspot.com/2018/10/kulttuurineuvolasta-kuuluu.html>

Opetus ja kulttuuriministeriö 2021. Lastenkulttuuri. Luettu 22.2.2021

<https://minedu.fi/lastenkulttuurin-edistaminen>

Opetus ja kulttuuriministeriö 2018. Maakunnilla ja kunnilla on vastuu parantaa taiteen ja kulttuurin saatavuutta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tiedote 17.12.2018. Verkko-dokumentti. Luettu 20.1.2021

<https://minedu.fi/-/maakunnilla-ja-kunnilla-on-vastuu-parantaa-taiteen-ja-kulttuurin-saa-tavuutta-sosiaali-ja-terveydenhuollossa>

Piispanen, U. 2019. Muskarisoppa. Reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. 12. Lastenkeskus ja Kirjapaja Oy.

Saaranen-Kauppinen, A ja Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu: 16.1.2021

<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>

Taikusydan. 2019. Maailman terveysjärjestö WHO:n raportti taiteen ja kulttuurin terveysvaikutuksista. Luettu 13.1.2021

https://taikusydan.turkuamk.fi/yleinen/maailman-terveysjarjesto-whon-raportti-taiteen-ja-kulttuurin-terveysvaikutuksista/?utm_campaign=unspecified&utm_content=unspecified&utm_medium=email&utm_source=email

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. "Kulttuurihyvinvointi ja taidelähtöiset menetelmät." Viimeksi muokattu 1.10.2019.

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/menetelmat/kulttuurihyvinvointi-ja-taidelahtoiset-menetelmat

Versoverkko. 2021. Neuvolataiteilija 2020. Verkkodokumentti. Luettu 18.1.2021

<https://www.versoverkko.fi/hankkeet/neuvolataiteilija-2020/>

Vuolteenaho, S. 2019. Yhdessä lapsen parhaaksi – näkemyksiä lapsen toimijuudesta ja sen tukemisesta sairaalassa. Teoksessa L-M. Lilja-Viherlampi (toim.) Musiikkihyvinvointia! Musiikkityö sairaala- ja hyvinvointiympäristössä. Turun ammattikorkeakoulu, 94.

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167125.pdf>

Yle.fi. 2018. "Muista laulaa! Yhdessä, kun laulaa saa, olo on paljon mukavampaa!". Julkaistu 26.2.2018. Viimeksi muokattu 27.2.2018. Luettu 25.1.2021.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/02/26/muista-laulaa-yhdessa-kun-laulaa-saa-olo-on-paljon-mukavampaa>

Kysely kulttuurineuvolassa käyneille opiskelijoille

Liite 1: Kysely valmistuneille varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön opiskelijoille, jotka vierailivat Espoon kulttuurineuvolassa.

Miltä tuntui vierailu Kulttuurineuvolassa?

- Mukavalta
- Inspiroivalta
- Uudelta aluevaltaukselta
- Tyksältä
- En muista

Minkälaisen esityksen/työpajan järjestitte?

Kerro kaikki mitä muistat!

Miten vanhemmat ja neuvolan henkilökunta reagoivat vierailuun?

Kerro ajatuksia ja tunnelmia!

Oletko valmistuttuasi työskennellyt musiikkipedagogina yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan kanssa?

- Ei
- Kyllä

Mitä työ piti sisällään ja minkä tahon/tahojen kanssa olet tehnyt yhteistyötä?

Kiinnostaisiko sinua työskennellä musiikkipedagogina yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan kanssa?

- Kyllä

Minkä tahon kanssa haluaisit tehdä töitä?

Minkälaista yhteistyötä haluaisit tehdä?

- Ei

Miksi yhteistyö ei kiinnosta?

Kerro, mitä mietit varhaisiän musiikkikasvattajien ja sosiaali- ja terveysalan yhteistyöstä? Ajatteletko sen olevan tulevaisuutta vai jotain aivan muuta?

Saa runoilta vapaasti!

Kysely espoolaisille lapsiperheille

Liite 2: Espoolaisille lapsiperheille suunnattu kysely kulttuurineuvolasta

1. Voisitko osallistua ilmaiseen ryhmämuodossa järjestettävään kulttuuritoimintaan oman neuvolasi läheisyydessä?

- Kyllä
 En

2. Minkälaiseen toimintaan osallistuisit mieluiten?

- Kuvataiteelliseen toimintaan
 Musiikilliseen toimintaan
 Satutuokioihin
 Liikunnalliseen toimintaan
 Muu:

3. Jos koet väsymystä lapsiperheen arjessa, niin ajatteletko, että seuraavista voisi olla sinulle apua?

- Musiikki
 Liikunta
 Kuvataide
 Tanssiminen
 Jokin muu, mikä:

4. Mistä haluaisit saada tietoa järjestettävästä toiminnasta?

- Terveystietäjältä
 Facebookista, Instagramista
 Neuvolan ilmoitustaululta